
Kurikan Viiatin tuulivoimapuistojen lisäalueiden viitasammakkoselvitys 2015

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	3
Raportista	3
Selvitysalueen yleiskuvaus	3
Työstä vastaavat henkilöt	4
Viitasammakkoselvitys	5
Viitasammakon tunnistaminen	5
Viitasammakon elinpiiristä	5
Viitasammakko lainsäädännössä	6
Tutkimusmenetelmät	6
Tulokset ja päätelmät	6
Kirjallisuus	7

Tähän raporttiin suositetaan viittaamaan seuraavasti:

Ahlman, S. 2015: Kurikan Viiatin tuulivoimapuistojen lisäalueiden viitasammakkoselvitys 2015. Ahlman Group Oy.

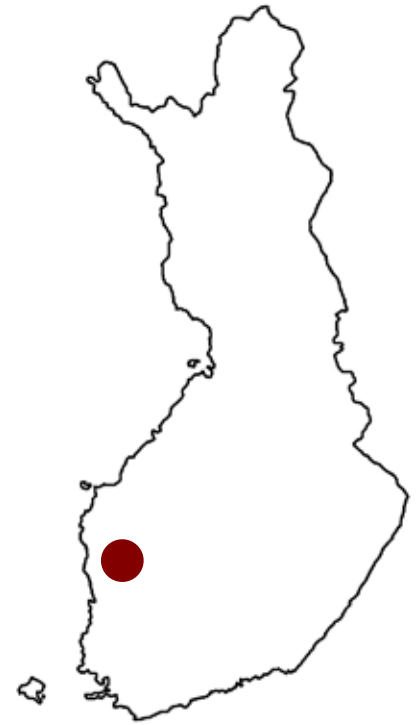
JOHDANTO

Tämä raportti esittelee Megatuuli Oy:n Ahlman Group Oy:ltä tilaaman Kurikan Viiatin tuulivoimapuistojen lisäalueiden viitasammakkoselvityksen tulokset, joiden perusteella voidaan arvioida voimaloiden mahdollisia vaikutuksia kyseiselle lajille.

Megatuuli Oy suunnittelee useiden tuulivoimapuistojen rakentamista Kurikan Viiatin (Rourunkangas) alueelle. Saunamaan tutkimusalue sijaitsee lähes kokonaan Teuvan kunnan puolella.

Tuulivoimapuistot koostuvat tuulivoimaloista perustukseen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, kantaverkkoon liittymisasemasta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä teistä. Hankkeisiin sovelletaan YVA-lain (486/1994, muutettu 458/2006) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, johon tämä selvitys liittyy.

Osana tuulivoimapuistohankkeita vuosina 2013 ja 2014 alueella on toteutettu mittavat luontoselvitykset, joiden aikana on inventoitu lähes 9 500 hehtaarin laajuinen kokonaisuus. Keväällä 2015 inventoitiin kuusi lisäaluetta.

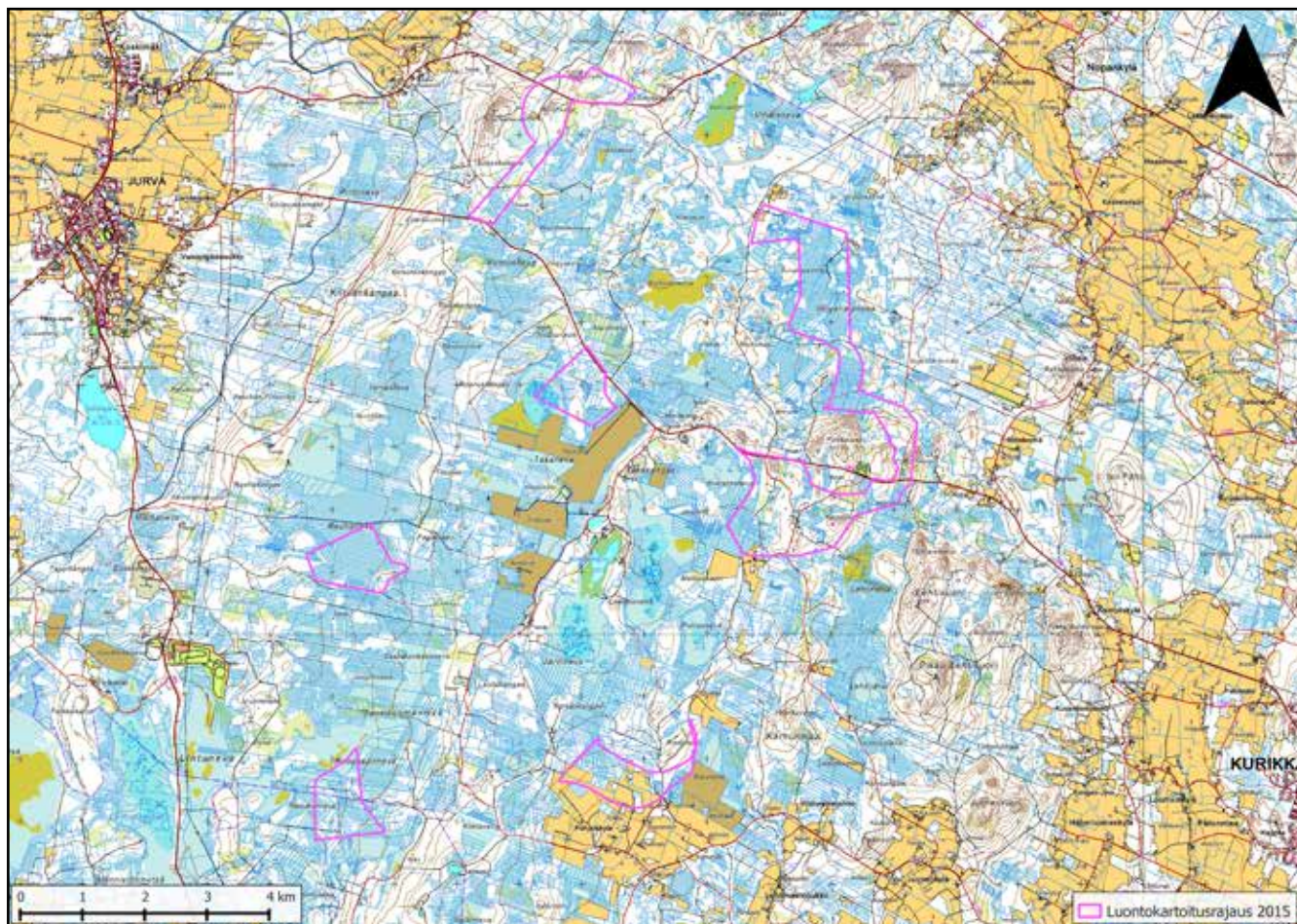
RAPORTISTA

Tässä raportissa esitetään toukokuun alussa toteutetun viitasammakkoselvityksen tulokset. Raportti käsittää yleis- ja pohjatietojen lisäksi kuvaukset tutkimusmenetelmistä sekä inventointien tulokset ja maankäyttösuositukset.

SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS

Viiatin lisätutkimusalue käsittää kuusi erillistä aluetta, jotka ympäröivät vuosina 2013 ja 2014 inventoituja tuulivoimapuistoja (kuva 1). Alueita on Sahankankaalla, Hiivanaisnevalla, Takanen pohjoispuolella, Rauhannevilla, Roopakannevilla ja Pohjoiskylän pohjoispuolella. Lisäalueiden yhteispinta-ala on noin 1 150 hehtaaria.

Kuusi erillistä tutkimusaluetta käsittävät pääosin karuja ja mäntyvaltaisia kangasmetsiä, nuoria metsämaita, ojitettuja rämeitä, vähäisesti luonnontilaisia soita sekä hieman viljelysalueta.

Kuva 1. Viiatin tuulivoimapuistojen lisäalueet (violetit rajaukset).

TYÖSTÄ VASTAAVAT HENKILÖT

Kurikan Viiatin tuulivoimapuistojen lisäalueiden viitasammakkoselvityksen maastotöistä vastasi luontokartoittaja Keijo Seppälä. Raportin laati luontokartoittaja Santtu Ahlman.

VIITASAMMAKKOSELVITYS

VIITASAMMAKON TUNNISTAMINEN

Viitasammakko (*Rana arvalis*) muistuttaa ulkonäöltään huomattavasti sammakkoa (*Rana temporaria*), mutta se voidaan erottaa tiettyjen tuntomerkkien avulla. Viitasammakko on teräväkuonoinen ja takajalkojen räpylöiden ulkopuolelle jää 2,5–3 varvasluuta. Sammakolla niitä on korkeintaan kaksi. Lisäksi jalkapohjan sisäsyryssä on kova ja kookas metatarsaaliyhmy (jalkapöydän luu), joka on vähintään puolet sisimmän varpaan pituudesta. Värituntomerkit ovat haastavampia, mutta kutevilla koirilla on usein sinertävä kurkku. Toisinaan lähes koko ruumis saattaa olla varsin selvästi sinertävän sävyinen.

Parhain tuntomerkki on koiraan tunnusomainen soidinääni ”voup, voup, voup...”. Se on hiestempoinen ääni, joka muistuttaa uppoavaa pulloa. Lajin havaitsee parhaiten nimenomaan soidinäänen perusteella, sillä elintavoiltaan se on varsin piilotteleva ja arka.

Laji voidaan tunnistaa myös melko luotettavasti mätimunista eli kudusta. Viitasammakolla ne kelluvat ”välivedessä” ja ovat jokseenkin pieniä. Sammakon kutu on tyypillisesti selvästi kookkaampaa ja se on aivan veden pinnassa. Rupikonnan (*Bufo bufo*) kutu on usean metrin mittaista ”helminauhaa”, joka poikkeaa suuresti viitasammakon ja sammakon mätimunista.

VIITASAMMAKON ELINPIIRISTÄ

Viitasammakko on mieltynyt erityisesti reheviin vesistöihin, ja sitä pidetäänkin usein nimenomaan rehevien lintujärvien lajina. Se suosii kuitenkin myös hieman karumpia lampareita, mutta kutupaikaltaan se vaatii riittävästi suojaisaa kasvillisuutta. Pienet kosteat painanteet tai vaikkapa ojat eivät sille kelpaa muuta kuin liikkumisreitiksi.

Viitasammakko on hyvin paikkauskollinen laji, joka pysyttelee vain muutaman neliökilometrin alueella läpi vuoden. Talvehtimaan viitasammakot hakeutuvat huomaamattomasti syys-lokakuussa, jolloin ne katoavat sopivien vesistön pohjiin muun muassa kivien alle. Viitasammakot kerääntyvät muiden sammakoiden tavoin ryhmäsoitimelle jo hyvin varhain keväällä, kun jääpeite sulaa ja yöpakkaset laantuvat.

Sopivia kutupaikkoja ovat muun muassa rehevät luhtarannat, ilmaversoiskasvillisuuden laiteilla olevat suojaisat sopukat ja muut vastaavat paikat. Mätimunaklimpit ovat usein vesirajalla vesisammalten ja muun kasvillisuuden lomassa.

Viitasammakoiden liikehtimistä on tutkittu hyvin vähän, mutta eräiden eurooppalaisten tutkimusten (Kovar ym. 2009) mukaan keskimääräinen liikkumismatka on noin 1 000 metriä. Liikkumisreitinä ne käyttävät usein kosteita ja suojaisia oja, mutta esimerkiksi kuiville mäntykankaille ne nousevat ilmeisesti harvoin. Kesänsä viitasammakot viettävät vesistöjen lähellä rannoilla, rantapensaikoissa, tuoreissa metsissä, soilla ja pelloilla. Ravinnonsaantimahdollisuudet vaikuttavat lajin elinpiiriin valintaan.

VIITASAMMAKKO LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ

Viitasammakko kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) mukaisiin lajeihin, joihin kuuluviin yksilöiden luonnossa selvästi havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on uuden luonnonsuojelulain (49 §) mukaisesti kielletty. IV(a)-liitteen lajit ja niiden elinympäristöt ovat tiukasti suojeltuja.

Luonnonsuojelulain mukaan paikallinen ELY-keskus voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeusluvan, vaikka toiminta aiheuttaisikin varmuudella haittaa direktiivilajille. Edellytyksenä on kuitenkin se, että hanke koskee yleistä etua ja muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole.

Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisuusluokituksessa viitasammakko on elinvoimainen (LC, Least Concern). Suomalaisessa uhanalaisuusluokituksessa viitasammakkoa ei ole luokiteltu uhanalaiseksi tai vaarantuneeksi lajiksi (Rassi ym. 2010).

TUTKIMUSMENETELMÄT

Viitasammakkoselvityksen maastoinventoinnit tehtiin 6.5., jolloin käytiin läpi kaikki lisäalueiden potentiaaliset kohteet. Näitä olivat Rauhannevan eteläpuolen ja Vanhanhaudanmäen länsipuolella oleva lampare, Niinistönkankaalla Kärmeskallion länsipuolen lammikot, Takanevan pohjoispuolen allikot sekä Matkussaaren koillispuolella olevan Niinistön tilan lampare ja joku-
nen karttoihin merkitsemätön pienialainen kohde. Maastotyöt keskittyivät varhaiseen aamuun ja aamupäivään, noin klo 5.00–12.00 väliseen aikaan, jolloin kierrettiin läpi lampareiden rannat hiljaa ja rauhallisesti. Inventointien aikana pysähdyttiin tietyin välimatkoin useiksi minuuteiksi, sillä viitasammakot ovat hyvin arkoja ja voivat säikähtäessään pysytellä pitkään piilossa. Soidinpulputuksen kuuntelun ja yksilöiden havaitsemisen lisäksi vesialueet kiikaroitiin mahdollisimman tarkasti mätimunien löytämiseksi.

TULOKSET JA PÄÄTELMÄT

Tutkimusalueella ei havaittu yhtään viitasammakkoa maastotöiden aikana. Tavallisia sammakoita ja rupikonnia sen sijaan nähtiin. Lisäksi sammakon kutua löydettiin paikoin runsaasti, mutta viitasammakon kutua ei nähty hyvistä havainto-olosuhteista huolimatta. Lajia ei tarvitse näin ollen huomioida erityisesti hankkeen jatkosuunnittelussa.

KIRJALLISUUS

Jakobsson, N. (toim.) 2008:

Ympäristön- ja luonnonsuojelu 2008. Lakikokoelmat. Edita Publishing Oy. Helsinki.

Kovar, R., Brabec, M., Vita, R. & Bocek, R. 2009:

Spring migration distances of some Central European amphibian species.
Amphibia-Reptilia 30: 367–378.

Kwet, A. 2009:

European Reptile and Amphibian Guide. New Holland Publishers. United Kingdom.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010:

Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja.
Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004:

Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa.
Suomen Ympäristö 742. Ympäristöministeriö.

Söderman, T. 2003:

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Ympäristöministeriö a) luontodirektiivin II, IV ja V -liitteiden lajit

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=9045&lan=fi#a7>.

